

2.2. Historisk baggrund

2.2.1. Afskaffelse af obligatorisk rådgivning inden skilsmisse og separation

Ved lov nr. 209 af 5. april 1989 blev den obligatoriske rådgivning før separation og skilsmisse afskaffet. Justitsministeren blev i stedet bemyndiget til at indføre regler om frivillig rådgivning af ægtefæller inden separation og skilsmisse. Der blev endvidere nedsat en arbejdsgruppe til at undersøge det nærmere behov for en sådan rådgivning.

I de almindelige bemærkninger til lovforslaget (jf. lovforslag nr. L 36, folketingsåret 1988-89, Folketingets forhandlinger sp. 141, 939, 7954 og 8234, Till. A sp. 1101, Till. B sp. 987 og Till. C sp. 707) blev parrådgivningens gavnlighed fremhævet:

»Tanken om at tilbyde parrådgivning som middel til at bevare ægteskaber, hvori der er opstået konflikter, er umiddelbart rigtig. Det vil jo være langt det bedste for familien, herunder børnene, hvis man kan hjælpe ægtefællerne til at få bearbejdet deres problemer på en sådan måde, at ægteskabet og familien kan bevares...

Uanset hvor rigtig tanken om parrådgivning som hjælp til bevarelse af ægteskaber end er, må man imidlertid gøre sig klart, at der også er visse problemer forbundet hermed. En parrådgivning, der foretages på så fremskredet et tidspunkt, at ægtefællerne har søgt separation eller skilsmisse, har nok mindre udsigt til succes end en rådgivning, der tilbydes, inden konflikterne er blevet så dybe, at parterne har taget skridt til at opløse ægteskabet.«

2.2.2. Forsøg med parrådgivning i statsamter

2.2.2.a. Nordjyllands Statsamt

I midten af 1980'erne gennemførte Nordjyllands Statsamt et tværfagligt forsøg med parrådgivning til forældre på et tidligt tidspunkt. Rådgivningen havde i vidt omfang karakter af en korttidsindsats ud fra en kriseteoretisk tankegang. Det gennemsnitlige antal møder mellem rådgiverne og parterne var ca. 3, og den gennemsnitlige samtaleetid var 7,6 timer pr. par. I forsøgsordningen indgik ca. 20 psykiatere, psykologer, socialrådgivere, enkelte pædagoger, sygeplejersker, en praktiserende læge og 10-15 jurister m.fl. fra statsamt og retsvæsen. Generelt konkluderede rådgiverne, at det må antages, at der eksisterer et stort udekket behov for rådgivning i samlivskriser. Man anslog behovet til på landsplan at være mellem 2500 og 3000 rådgivninger pr. år. Der deltog 47 par i forsøget. I forsøgsperioden henvendte der sig 363 par. Ud-

vælgelsen af parrene var gjort afhængig af, om der var ledig rådgivningskapacitet.

2.2.2.b. Københavns og Ringkøbings Statsamter

I umiddelbar forlængelse af forsøget i Nordjylland blev der foreslået en forsøgsordning i Københavns og Ringkøbings Statsamter med parrådgivning. Ideen med forsøget var at tilvejebringe materiale, der kunne danne grundlag for en samlet vurdering af, hvorledes en frivillig ordning ville virke i praksis.

Det var overladt til statsamternes skøn, hvorvidt et ægtepar skulle have tilbud om parrådgivning. Det var forudsat, at rådgivningen i gennemsnit ville bruge 4 samtaletimer pr. sag, et tidsforbrug på 2 timer pr. sag til statsamtets personale og 1 time pr. sag til opfølgning. Samtalerne skulle varetages af psykologer og/eller jurister. Hvis juristen deltog, var der notatpligt, for så vidt angik faktiske omstændigheder, der kunne være af betydning ved statsamtets senere afgørelse.

Forsøget omfattede fortrinsvis par, der havde taget skridt i retning af skilsmisse eller separation, eller hvis dette ville være det mest sandsynlige udfald af uoverensstemmelse. Dette skyldtes formuleringen af bestemmelsen i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning § 43, stk. 2, der lyder således: »Justitsministeren kan fastsætte regler om frivillig rådgivning af ægtefæller, inden der meddeles separation eller skilsmisse«. Dog blev der også gennemført rådgivning for ægtepar, der ikke stod på tærsklen til skilsmisse eller separation. Resultatet af forsøget blev beskrevet i et notat, hvoraf det fremgik, at en betragtelig del af de ægtefæller, der deltog i forsøget, besindede sig og gav ægteskabet en ny chance.

2.2.3. Lovforslag om parrådgivning

I 1994 fremsatte daværende justitsminister Bjørn Westh et lovforslag, der skulle gøre forsøgsordningen permanent, jf. lovforslag nr. L 104, folketingsåret 1994-95, Folketingets forhandlinger side 1706 og 2100 og Till. A side 1157. Lovforslaget udelukkede den meget tidlige rådgivning. Begrundelsen for udelukkelsen af disse ægtepar var, at der var mulighed for almindelig rådgivning i kommunerne. Hertil kom muligheden for familiesagkyndig rådgivning i statsamterne under en forældremyndighedssag. Forslaget kom aldrig til 2. behandling.

2.2.4. Ægteskabs- og Skilsmissehjælpen

Den selvejende institution Ægteskabs- og Skilsmissehjælpen gik konkurs den 1. januar 2003, fordi der ikke som tidligere år blev afsat penge over satspuljen til den. Ægteskabs- og Skilsmissehjælpen havde indtil